

GAZETA

Anul XVIII

Nr. 862

Vineri 2 sept.

1966

4 pag. 25 bani

ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

EDITATĂ DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMÎNT ȘI CULTURĂ

TOVARĂȘUL LEONTIN SĂLĂJAN A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ

Din partea Comitetului Central al Partidului
Comunist Român, a Consiliului de Stat și a Consiliului
de Miniștri ale Republicii Socialiste România

Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliul de Stat și Consiliul de Miniștri ale Republicii Socialiste România anunță cu adincă durere încetarea din viață, după o grea suferință, în ziua de 28 august, orele 13 și 40 de minute, a tovarășului Leontin Sălăjan, membru al Comite-

tului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, general de armată, ministrul Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România, fiu credincios al partidului și al poporului român, luptător devotat pentru cauza socialismului, pentru întărirea și înflorirea patriei noastre.

Funeraliile tovarășului Leontin Sălăjan

In întreaga țară au fost arborate în bernă drapelul tricolor și roșii în semn de doliu pentru încetarea din viață a tovarășului Leontin Sălăjan, membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, general de armată, ministrul forțelor armate. Două zile, miile de bucurători, adică îndurerății, au trecut prin fața catafalcului așezat la Palatul Republicii.

Paul Niculescu-Mizil, Ilie Verdet, Maxim Berghianu, Petre Borilă, Constantin Drăgan, Gheorghe Rădulescu, Stefan Voitec. Peste sicriul sînt așternute faldurile îngemănate ale steagurilor țării și partidului. După câteva clipe, în marea piață din fața Palatului Republicii miile de oameni întîmpină într-o atmosferă de adincă emoție aparitia sicriului, încadrat de comunitățile partidului și statului.

În timp ce răsună acordurile grave ale marșului funebru, trupele alinate în piață dau onorul, prezentînd armele.

Corțelul funebru se pune în mișcare. În frunte, purtat de doi generali, se află portretul îndoliat al tovarășului Leontin Sălăjan. Urmează coronele de flori depuse la catafalcul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri, de familie, de Ministerul Forțelor Armate, Uniunea Generală a Sindicatelor, C.C. al U.T.C., Consiliului Național al Femeilor, Ministerul Afacerilor Interne, de Comitetul orășenesc de partid București și Sfatul popular al Capitalei.

Carul funerar este precedat de un grup de generali și ofițeri superiori ce duc pe brate perne de stătea pe care strălucesc steaua de Erou al Muncii Socialiste și alte ordine și medalii cu care a fost decorat Leontin Sălăjan, în semn de prețuire a meritelor sale deosebite.

În urma aietului de tun ce poartă sicriul, merg familia defunctului, conducătorii de partid și de stat, delegații militare de peste hotare, oficialități române, șefii misiunilor diplomatice și

(Continuare în pag. a II-a)

LEONTIN SĂLĂJAN

La 28 august a încetat din viață, în urma unei grele suferințe, tovarășul Leontin Sălăjan, membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, general de armată, ministrul Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România.

Activist de seamă al Partidului Comunist Român și al statului nostru socialist, tovarășul Leontin Sălăjan și-a închinat întreaga viață luptei revoluționare a clasei muncitoare, cauzei socialismului, înfăptuirii celor mai înalte idealuri de libertate, independență și progres ale poporului român, înfloririi patriei.

Născut la 19 iunie 1913, în comuna Santău din raionul Carci, regiunea Maramureș, într-o familie de țărani săraci, tovarășul Sălăjan a început să lucreze de la vârsta de 14 ani ca ucenic la căile ferate, devenind apoi muncitor lăcătuș. Din fragedă tinerețe a cunoscut viața grea, plină de privațiuni a oamenilor muncii, exploatarea la care aceștia erau supuși în trecut. Sentimentele sale de revoltă și protest împotriva nedreptăților sociale îl determină să se înroleze, încă din anii uceniciei, în mișcarea muncitorească. În conducerea sindicatului feristiților din Timișoara, el a participat activ la organizarea de acțiuni pentru apărarea drepturilor muncitorești.

Lupta sa devotată pentru interesele proletariatului îl apropie de Partidul Comunist Român, detașamentul cel mai înaintat al clasei muncitoare, în rîndurile căruia este primit în toamna anului 1939. Era perioada unor profunde frămîntări sociale, a unei ascuțite lupte duse de forțele progresiste cele mai înaintate, în frunte cu comuniștii, pentru apărarea libertăților democratice, a suveranității și independenței României.

Insuflețit de un fierbinte patriotism, tovarășul Sălăjan s-a dăruit cu abnegație și spirit de sacrificiu luptei antifasciste, antihitleriste, organizate de Partidul Comunist Român.

În anii grei ai diktaturii militarofasciste, cînd partidul se afla în adincă ilegalitate, tovarășul Sălăjan muncește cu devotament ca membru al Comitetului județean Timiș-Torontal al P.C.R. și ulterior ca secretar al Comitetului regional Banat al P.C.R. Urmărit de organele represive ale regimului burghezo-mosieresc, Leontin Sălăjan dă dovadă de un înalt spirit de clasă, de combativitate comunistă, desfășoară o neobosită activitate revoluționară. Împreună cu alți militanți ai partidului comunist a participat la organizarea grupului de partizani din munții Carășului, precum și a numeroase acțiuni de sabotare a războiului la Reșița, Arad, Bocșa, Timișoara.

După eliberarea țării de sub jugul fascist, Partidul Comunist Român încredințează lui Leontin Sălăjan sarcini de răspundere în conducerea Comitetelor regionale de partid Timișoara și Oradea și apoi în aparatul Comitetului Central al partidului. Din 1945, de la Conferința Națională a P.C.R. este, fără întreruperi, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. În 1955, la Congresul al VII-lea al partidului, este ales membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C.R., iar în 1965, la Congresul al IX-lea, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R.

În anii 1948—1949 tovarășul Leontin Sălăjan îndeplinește funcția de adjunct al ministrului sănătății și prevederilor sociale, iar în 1949—1950 de ministru al construcțiilor. Din anul 1950 lucrează în cadrul forțelor

armate ca șef al Marelui Stat Major, apoi ca primlociitor al ministrului, iar din 1955 ca ministru al Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România. El a muncit intens pentru continuarea desăvîșire a pregătirii sale militare; în 1953 a absolvit cursul special superior la Academia militară generală. Tovarășul Leontin Sălăjan a adus o prețioasă contribuție la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a forțelor armate, de întărire a capacității de apărare a țării, de educare a ostașilor în spiritul dragostei nețărmurate față de partidul comunist și patria socialistă.

Începînd din 1946, el a fost ales deputat al Marii Adunări Naționale în toate legislaturile.

Ca militant de seamă al partidului și statului, tovarășul Leontin Sălăjan a fost însuflețit în întreaga sa activitate de atașament puternic față de cauza partidului comunist, de dragoste înflăcărată față de popor și de patrie, cărora le-a consacrat întreaga sa capacitate și putere de muncă.

Partidul și guvernul dau o înaltă prețuire activității revoluționare îndelungate a tovarășului Leontin Sălăjan, meritelor sale deosebite în construirea socialismului, în întărirea statului socialist. El a fost distins cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, cu ordine și medalii ale Republicii Socialiste România.

Prin încetarea din viață a tovarășului Leontin Sălăjan, Partidul Comunist Român, statul socialist, întregul nostru popor pierd un fiu credincios, un luptător devotat pentru cauza socialismului, pentru progresul și înflorirea României socialiste. Amintirea lui va rămîne veșnic vie în inimile comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii din patria noastră.

Membrul corpului diplomatic al depus o coroană de flori și au prezentat condoleanțe familiilor.

Ora 11. Ultima gardă este alcătuită din tovarășii Nicolae Ceaușescu, Chivu Stoica, Ion Gheorghe Maurer, Gheorghe Apostol, Alexandru Birlădeanu, Emil Bodnaraș, Alexandru Drăghici,

În dezbaterile apropiate ale consilierii raionale:

ACTIVITATEA CU PIONIERII

Intrate în tradiția școlii noastre, consfățuirile raionale ale cadrelor didactice au constituit, de fiecare dată, momente însemnate în activitatea ce se desfășoară în domeniul învățămîntului. Dezbătînd problemele majore ale etapelor respective, stabilind căi tot mai eficiente de rezolvare a acestor probleme, consfățuirile au impulsivat viața școlii, au distins liniile principale ale activității pentru perioadele care le-au succedat.

Anul acesta, corpul profesoral este chemat să dezbate una dintre cele mai importante sarcini ale școlii — activitatea pionierescă — în lumina Hotărîrii Plenare C. C. al P.C.R. din 12—13 aprilie a.c. Fiind vorba nu doar de o îmbunătățire a activității organizațiilor de pionieri, ci de așezarea ei pe baze cu totul noi, învățătorii și profesorii sînt solicitați să ia în discuție sarcinile ce le revin în cadrul muncii lor profesionale pentru formarea multilaterală, completă, a tineretului nostru, pentru a-l pregăti pe elevi, încă din fragedă copilărie, astfel încît schimbul de mîine să intre în arena vieții noastre publice cu o înaltă ținută morală și intelectuală, la nivelul exigențelor moderne.

În trecut școlii românești s-au încercat multe sisteme de organizare și educare a tineretului școlar, toate însă conforme cu telurile școlii de atunci, statornicite de cei ce dețineau destinele învățămîntului. Actualele forme de educare a tineretului școlar de toate vîrstele sînt în deplin acord cu interesele întregului nostru popor. În școală, în organizațiile de tineret, elevii învață să iubească patria, frumusețile și bogățiile ei, uriașele realizări dobîndite în ultimele decenii sub conducerea profund științifică și realistă a intelighenței noastre, să lucreze în trecut de luptă și de jertfă al poporului, al clasei muncitoare, să iubească munca și să fie apti să contribuie în viitor la înălțarea patriei pe culmile însoțite ale comunismului.

Copiii din țara noastră sînt dorinți să învețe și să se formeze, sînt animați de năzuințe și pasiuni nobile, încearcă să scruteze de pe acum, cu mîntea lor, zorii viitorului. Școala trebuie să le împlinească aceste cerințe spirituale, oferindu-le, abundent, posibilitățile de care dispune, ajutîndu-i să progreseze, să se formeze.

Proiectele noilor acte statutare ale mișcării pionierescă crescînd în vîrstă și profesorii posibilități nelimitate de a participa la toate manifestările pionierilor, de a-i sprijini în tot ceea ce întreprind. Întregul front al corpului didactic e angajat nemijlocit în această muncă, răspunzînd direct de buna desfășurare a activității pionierescă. Peste 75.000 de învățători și profesori, bunăoară, vor fi comandanți de detașamente de pionieri la clasele III—VII, peste 7500 de învățători și profesori vor fi comandanți de unități, un important număr de cadre didactice vor activa în consiliile organizaționale și orășenești ale organizațiilor pionierilor, precum și în alte foruri ale acesteia. Este o sarcină de onoare pe care partidul o încredințează cadrelor didactice, chemate să faurească viitoarele generații de cetățeni ai țării.

În cadrul consfățuirilor raionale, de care ne mai despart doar câteva zile, aspectele multiple ale acestei sarcini vor fi discutate amănunțit. E foarte util să se înțeleagă ceea ce aduce nou organizația pionierescă, structura și conținutul ei, îndatoririle ce revin tuturor lucrătorilor din învățămînt în legătură cu noua organizație a muncii cu pionieri. Dezbaterile trebuie astfel dirijate încît să conveargă spre ceea ce este esențial în noul sistem de organizare, în conținutul muncii, în

relațiile dintre factorii de răspundere angajați în bunul mers al activității pionierescă, în organizarea propriu-zisă a acestei activități, în antrenarea tuturor forțelor de care dispune învățămîntul pentru desfășurarea ei pe un plan superior. Această activitate, calitativ nouă, va elimina, prin participarea atît de largă a corpului profesoral, lipsurile care s-au manifestat în acest domeniu pînă acum.

Creată în anul 1949, organizația pionierescă cuprinde azi o mare parte a copiilor în vîrstă de 9—14 ani. Prin buna organizare a activității pionierescă, prin statornicirea unui conținut cit mai variat, mai atrăgător, mai educativ al acesteia, se poate contribui în foarte mare măsură la formarea trăsăturilor omului nou încă de la această vîrstă. Spre realizarea acestui tel este necesar să se concentreze toate forțele în cadrul activității pionierescă.

Conducerea directă, nemijlocită de către partid constituie principiul fundamental care determină superioritatea noii așezări a activității pionierescă și asigură succesul ei. Sub îndrumarea directă a partidului, această activitate, larg sprijinită de cadrele didactice, va deveni în mod cert o pișchie însemnată în realizarea scopurilor educative ale școlii. Noua structură organizatorică a mișcării pionierescă și profesorii posibilități noi, statornicind o unitate de cerințe și influențe și totodată răspunzînd unitare în îndeplinirea sarcinilor, în dezvoltarea unui front unitar al învățătorilor și profesorilor antrenati în activitatea cu pionierii, prin rolul atît de însemnat care le revine în organizarea acestei activități se pot evita paralelismele inutile între anumite laturi ale procesului de învățămînt și planul de muncă al organizațiilor pionierilor.

Dezbătînd problemele sub multiple unghiuri, actualele consfățuiri au menirea să clarifice pentru toți învățătorii și profesorii principiile fundamentale care stau la baza noii așezări a activității cu pionierii, să-i ajute în pătrunderea sensului formelor de organizare și îndrumare pe toate treptele, a atribuțiilor fiecărei vîrste în noua structură organizatorică a mișcării pionierescă. Una din sarcinile importante ale acestor consfățuirii, care e necesar să se acorde toată atenția, este clarificarea celor prin care fiecare membru al corpului didactic, de orice specialitate, poate să contribuie la asigurarea unui conținut viu, variat, plin de resurse educative, atractiv, al muncii cu pionierii. Avînd o pregătire multilaterală și competentă, învățătorii și profesorii pot și trebuie să creeze condițiile necesare pentru desfășurarea unei activități eficiente în rîndurile pionierilor. În ședințele plene, ca și în ședințele pe secții ale consfățuirilor, această problemă esențială poate fi clarificată în liniile ei principale, astfel încît în fata fiecărui membru al corpului didactic să se deschidă căi certe și nelimitate în realizarea scopului urmîrit.

Plenara C. C. al P.C.R. din 12—13 aprilie a.c., a ridicat activitatea pionierescă pe o treaptă superioară. Este o îndatorire de seamă a cadrelor didactice să ducă la înfăptuirea indicațiilor plene, măsurile pe care le preconizează. Consfățuirile raionale care se vor desfășura în curînd sînt menite să acorde un ajutor însemnat în această direcție, clarificîndu-le problemele și mobilizîndu-le la o muncă, mai hotărîtă, mai vie, așa încît la finele anului școlar care începe roadele să fie cit mai evidente, corespondente exigențelor ce stau în fața noastră.

AL. BOJIN
director general adjunct
în Ministerul Învățămîntului

În sumar:

Studiul literaturii în perspectiva ideii
de specific național
Sensul modernizării în învățămînt
În preajma deschiderii cursurilor
Paradoxurile învățămîntului programat

— pag II
— pag II
— pag III
— pag IV.

Comitetul Central
al Partidului Comunist Român

Consiliul de Miniștri
al Republicii Socialiste România

LEONTIN SĂLĂJAN

Funeraliile tovarășului Leontin Sălăjan

(Urmare din pag. 1)

Atașatul militar acreditat la București.

După fanfara și purtătorii drapelului îndoliate urmează în pas solemn escorta militară, alcătuită din ostazi reprezentivi armelor: infanterie, marină, aviație și grăniceri. Se înșiruie apoi într-o impresionantă coloană mii de cetățeni veniți să participe la funeralii — muncitori, intelectuali, studenți, numeroși militari.

În cadența gravă a marșului funebru, cortegiul se îndreaptă cu pași înceți spre Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism. Trecind pe strada Onesti pe lângă sediul Comitetului Central al Partidului Comunist Român, carul mortuar, înfring cortegiul străbat apoi bulevardele Nicolae Bălcescu și 1848, magistral Nord-Sud. Zeci de mii de bucureșteni își iau un ultim rămas bun de la cel dispărut.

Printre cei înșiruiți de-a lungul traseului se disting numeroase uniforme de ostazi și ofițeri. Ei prezintă solemn salut ostășesc celui care a adus o prețioasă contribuție la înfăptuirea politicii partidului de dezvoltare a forțelor armate, de întărire a capacității de apărare a patriei, de educare a ostazilor în spiritul dragostei nefermurate față de partidul comunist și patria socialistă. E o adevărată stafetă a onorului militar perpetuat pe kilometri întregi.

...Ora 13. Carul mortuar pătrunde pe aleea centrală a parcului, îndreptându-se spre Monumentul eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism. În sunetele marșului funebru, sicriul este purtat de un grup de ofițeri superiori până la platforma din fața monumentului, unde este așezat pe catafalac. Garda militară cu drapelul îndoliat prezintă onorul. Fanfara intonează Imnul de Stat al Republicii Socialiste România. Aici, în fața monu-

mentului, are loc mitingul de doliu.

Deschizând mitingul, tovarășul Dumitru Popa, membru supliment al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., prim-secretar al Comitetului orășenesc București al P.C.R., a spus:

Încercăm cu toții o grea și profundă durere conducând pe ultimul său drum pe tovarășul Leontin Sălăjan, membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, general de armată, ministru al Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România. Cu inimile îndoliate, ne plecăm cu emoție și adevărat respect în fața memoriei sale pe care o vom cinsti vesnic.

Au luat cuvântul tovarășii Constantin Drăgan, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., președinte al Uniunii Generale a Sindicatelor din România, general-colonel Ion Ioniță, membru al C.C. al P.C.R., ministrul Forțelor Armate ale Republicii Socialiste România, Alexandru Drăghici, membru al Prezidiului Permanent și al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., secretar al C.C. al P.C.R.

Conducătorii de partid și de stat înconjoară sicriul, care este purtat de 8 generali. Într-o atmosferă impresionantă, în acordurile Internationalei, sicriul este coborât într-una din criptele de la baza hemicicului Monumentului. În văzduh răsună 21 salve de artilerie.

Pe lespeda de granit negru e gravat:

LEONTIN GH. SĂLĂJAN
19.6.1913—28.8.1966

Sint oate care marchează o viață pusă în slujba cauzei partidului, luptei revoluționare a clasei muncitoare, înfăptuirii celor mai înalte idealuri de libertate, independență și progres ale poporului român, întăririi și înfloririi patriei socialiste.

Cu privire la eternizarea memoriei tovarășului Leontin Sălăjan

În vederea eternizării memoriei tovarășului Leontin Sălăjan, Comitetul Central al Partidului Comunist Român și Consiliul de Miniștri al Republicii Socialiste România au hotărât să se atribuie numele „Leontin Sălăjan” școlii generale de 8 ani din satul Sântău, raionul Carei, regiunea Maramureș; oștei unei străzi din orașele București, Timișoara, Oradea; unei școli militare superioare de ofițeri.

La Academia Militară Generală și în orașul Timișoara va fi așezat bustul tovarășului Leontin Sălăjan.

Bibliografie pedagogică

Recent, Biblioteca centrală pedagogică de pe lângă Institutul de științe pedagogice a editat lucrarea „Bibliografie pedagogică 1961—1962”. Apărută sub îngrijirea prof. dr. docent Stanciu Stojan și prof. Alfred Lauterman, lucrarea — merită să satisfacă cerințele de documentare pedagogică ale cadrelor didactice, să stimuleze studiul și crearea acestora — descrie cărți originale, traduceri și articole din reviste și ziare apărute în anii 1961 și 1962.

Sint inserate, pe lângă studiul cu caracter exclusiv pedagogic, și studiile care aparțin disciplinelor ajutoare: psihologia copilului, psihologia pedagogică, igiena școlară. S-au introdus, de asemenea, lucrări privind culturalizarea maselor, avându-se în vedere sarcinile importante ce revin în acest sens cadrelor didactice.

Întregul material a fost repartizat în 17 capitole, corespunzând la 17 teme principale — Clasicii marxism-leninismului despre învățămînt și pedagogie, Politica partidului și statului în probleme de învățămînt și educație, Sindicatele și învățămîntul, Probleme generale de pedagogie și învățămînt, Organizarea învățămîntului, Conducerea activității în școală, Baza materială a învățămîntului, Cadre didactice, Didactică, Metodică, Instrucția prin muncă, Teoria educației, Organizații de copii și tineret, Activitatea extrașcolară, Istoria pedagogiei și învățămîntului, Discipline ajutoare, Învățămîntul în alte țări, Recenzii, Bibliografii. Se dau, de asemenea, indicii de nume și de probleme, precum și cotele topografice ale publicațiilor periodice inserate în bibliografie.

Fără îndoială, lucrarea va constitui un sprijin de seamă atât în munca de cercetare, cât și în activitatea practică a cadrelor didactice.

Studiul literaturii în perspectiva ideii de specific național

Acum, în preajma începerii unui nou an școlar, este firesc ca noi profesorii, să reflectăm la ceea ce trebuie să îmbogățească studiul specialității pe care o predăm, să-i conferim un caracter cât mai corespunzător cerințelor actuale.

Prin natura sa particulară, literatura română ca disciplină de învățămînt are largi posibilități de pretuire, valorificare și afirmare a caracterului național, al valorilor noastre spirituale. Punerea în valoare a specificului național în predarea literaturii ni se pare o necesitate majoră. Cunoștințele universale de gândire și de simțire al poporului, elevii vor înțelege mai bine că personalitățile artistice din domeniul literaturii, ca și din oricare alt domeniu, s-au putut afirma armonios numai pentru că au crezut în direcția cerută de interesele naționale într-un moment istoric dat. În acest fel, cunoașterea literaturii dobîndeste semnificații mai înalte, mai profunde.

Folclorul românesc — cea mai veche formă a literaturii noastre — de o valoare inestimabilă, demostrează el însuși marea varietate regională și totodată unitatea unei culturi autohtone originare. Voi căuta să-i fac pe elevii mei să descifreze în doine sau proverbe, în legende istorice sau în baladele de haideuc, ca și în cîntecul nostru, specificul poporului nostru, nota distinctă a tuturor producțiilor folclorice, în care frează și fiziologia morală a maselor populare, firea și idealurile lor, modul de viață și aspirațiile naționale legitime.

Studiind cu elevii perioada de început a literaturii culte, voi îngloba ideea specificului național tendințe generale patriotice, de trezire a conștiinței și demnității naționale. Le voi arăta că tradițiile religioase din sec. XVI—XVIII dovedesc limpede această tendință care, pornind de la popor, reprezintă năzuința acestuia de a marca importanța unui nou element diferențial: limba națională. Voi sublinia faptul că operele cronicarilor, propunându-și să demonstreze că „de la Rim ne tragem”, afirmă tot mai hotărît originea romană a limbii și a poporului nostru, unitatea neamului și continuitatea elementului roman în Dacia. În relevarea individualității și particularităților poporului român pe baza faptelor lingvistice voi desprinde punctul de pornire al ideii de specific național.

Trecînd mai departe, voi arăta că în scrierile corifeilor Școlii ardelenice aspectul național se reliefează cu mijloacele noi ale filologiei și științei istorice.

În lecțiile introductive consacrate scriitorilor pasapotiști voi evidenția marea merit al acestor scriitori de a fi pus bazele literaturii originale, inspirată din realitățile, viața și sufletul poporului nostru și pătrunsă de ideea specificului național. Semnificativ în această direcție va deveni pentru elevi aprecierea făcută de D. Bolintineanu asupra volumului „Doine și lăcrămioare” de V. Alecsan-

dri: „De atunci poezia se români”. Cînd vom discuta despre „Dacia literară” și M. Kogălniceanu voi trebuie să imbogătesc studiul primei teorii ferme a specificului național întemeiat pe originalitatea etnografică, lingvistică și istorică a poporului român și voi arăta că preocupările de folclor din această perioadă sint legate strîns de celebrarea de către scriitorii a creației orale ca o puternică notă distinctivă a literaturii noastre, în intenția de a descoperi în poezia populară izvorul autentic de cunoaștere a specificului național al poporului, în stare să fertilizeze creația cultă.

Studierea marilor clasici oferă profesorului ocazii sporite de a însuși elevilor săi, într-un rînd edificator, ideea specificului românesc. Vorbind din această perspectivă despre Eminescu, eforturile de cunoaștere reclamă asocierea cu exprimarea geniului național, act estetic capital în concepția eminesciană. Observația acestuia „Credem că nici o literatură puternică și sănătoasă, capabilă să determine spiritul unui popor nu poate exista decît determinată ea însăși la rîndul ei de genul național” este extrem de prețioasă pentru interpretarea poeziei lui Eminescu. O caracterizare asemănătoare din unghiul specificului național se poate aplica și lui Creangă, Caragiale etc., fiecare realizînd, firește, valori estetice originale. De asemenea, analiza articolelor și studiilor critice ale lui T. Maiorescu (cu deosebire „Literatura română și străinătatea”, 1892) va duce pe elevi la înțelegerea adecvată a celei dintîi formulări a noțiunii de „specific național”, cu termenii cunoscuți astăzi, contribuție cu adevărat „clasică” în problema ce ne interesează.

În lecțiile destinate primelor

doouă decenți ale veacului al XX-lea este nevoie de o anumită succesiune și împletire a cercetării problemelor de conținut și de formă care să ducă la reliefația elementului preponderent național. Elevii trebuie ajutați să intuiească cu exactitate pleoara sinceră și pașionată a lui Vlahuță, Coșbuc, Iorga pentru o literatură care să reflecte ceea ce este specific poporului român. O atenție deosebită merită contribuția eminentă a Viteii românești și a lui G. Ibrăileanu în teoretizarea și susținerea acestui ideal. Voi avea în vedere, deosebi, articolul „Caracterul specific al literaturii române”, în care criticul ieșean se ocupă în mod sistematic de chestiunea specificului național.

În literatura dintre cele două războaie mondiale, răsfîngerea conceptului de specific național îmbracă forme complexe și contradictorii, potrivit bazei sociale de la care pleacă. Voi stăruie în lecțiile mele, asupra faptului că scriitorii mari — M. Sadoveanu, T. Arghezi, L. Rebreanu ș.a. — s-au călăuzit întotdeauna în activitatea lor creatoare de ideea specificului național, pe care o voi reliefa concret în analiza operelor respective. În scopul elucidării problemelor discutate voi recomanda ca lectură extrașcolară și pentru dezbateri în cercul literar, o serie de studii semnate de G. Călinescu, T. Vianu, M. Ralea. În același timp, parcurgerea literaturii socialiste și studiilor critice ale lui T. Maiorescu (cu deosebire „Literatura română și străinătatea”, 1892) va duce pe elevi la înțelegerea adecvată a celei dintîi formulări a noțiunii de „specific național”, cu termenii cunoscuți astăzi, contribuție cu adevărat „clasică” în problema ce ne interesează.

Cercetarea literaturii de după

eliberare va arăta elevilor fondul

socio-economic pe care s-au gre-

fat schimbările radicale din rela-

țiile sociale, din viața, a structura sufletească și aspirațiile întregului popor. Pe aceste coordonate noi, specificul național va fi definit drept un sumum de elemente ce țin de condițiile istorice, de mediu, de limbă, de o cultură și o psihologie specifică. În virtutea acestei definiții, elevii vor înțelege mai bine că specificul național este larg valorificat în literatura epocii noastre revoluționare. În creația lui T. Arghezi, Z. Stancu, M. Prodan, T. Popovici etc. Conceptul de specific național li se va înfățișa în aria socială a poporului român pătrunsă de un înflăcărat patriotism, oglindit deopotrivă în toate genurile și speciile literaturii contemporane.

Un fapt căruia îi voi da toată atenția la lecțiile de conținut este contribuția scriitorilor noștri, prin specificul național, la dezvoltarea literaturii mondiale. Deblînd că universalitatea unei opere este strîns legată de concretul ei național, voi lămurii elevilor, dintr-o atare perspectivă națională, că aspirațiile literaturii noastre merg în sensul unei profunde contemporaneități.

Consider că predarea cit mai judicioasă a lecțiilor de literatură română în această lumină ar fi înlesnit mult dacă programele și manualele școlare ar pune în valoare mai clar caracterul național al literaturii române pe linia tradițiilor progresiste democratice. Sint convins că fenomenul literar românesc studiat în dimensiunile lui tipic naționale va potența mai larg valențele educativ-patriotice ale literaturii, ceea ce corespunde unor cerințe ale vieții sociale și necesităților stadiului actual al învățămîntului nostru.

VALERIU C. NEȘTIAN
Huși

Într-una din sălile de lectură ale Bibliotecii Universitare „M. Eminescu” din Iași.

Sensul modernizării în învățămînt

Modernizarea învățămîntului — cerință a contemporaneității — izvoară din condițiile concrete istorice ale epocii noastre — se impune ca un comandament major pentru toți oamenii școlii, fie ei teoreticieni sau practicieni. Această problemă s-a pus, într-un fel sau altul, întotdeauna, ca urmare a faptului că întotdeauna a existat un decalaj (pînă la un punct, obiectiv) între suma cunoștințelor și tehnicilor elaborate de societate la un moment dat și cea transmisă prin școala tinerei generații. Reducerea la minim a acestui decalaj (la cărui dispariție totală, după părerea noastră, nu e posibilă), a preocupat în toate epocile pe pedagogi. Astăzi însă ea este o condiție sine-qua-non pentru sporirea randamentului învățămîntului.

Într-adevăr, școala trebuie să transmită astăzi un volum incomparabil mai mare de cunoștințe decît transmitea numai cu 30—40 de ani în urmă, deși dispune pentru aceasta aproximativ de aceeași durată de școlarizare. Pe de altă parte, ea are sarcina să evite cît mai mult un neajuns care devine oarecum din ritmul rapid al dezvoltării științei și tehnicii — și anume, uzura rapidă a cunoștințelor. În același timp, faptul că prin accentuarea considerabilă a relației între știință și producție științifică devine o forță de producție, iar producția însăși o aplicare tehnologică a științei moderne, impune reconsiderări corespunzătoare și în învățămînt, pe linia accentuării legăturii sale cu problemele practice, ale vieții sociale (dar nu simplist, forțat și cu consecințe negative, cum s-a încercat uneori).

Perspectiva aceasta cere cu necesitate învățămîntului să realizeze un imperativ de seamă, subliniat pregnant în documentele de partid și de stat — îmbinarea armonioasă a cunoștințelor fundamentale cu cele aplicative.

În acest context cred că e util a discuta un aspect care poate arunca o lumină judicioasă asupra modernizării învățămîntului. E vorba de relația dintre tradiție și inovație în pedagogie. Problema e mai actuală decît s-ar părea la prima vedere, chiar dacă unii cred a-i stăpîni toate tainele. Există cîteodată tendința de a absolutiza una din cele două laturi. Unii, de pe poziția unui tradiționalism excesiv, susțin necesitatea limitării la mijloacele și posibilitățile puse la îndemînă de școala tradițională, respingînd ca neavenite și dăunătoare încercările de experimentare și introducerea a unor noi procedee și modalități didactice. Această poziție duce nemijlocit la izolarea școlii de problemele reale, actuale, menținînd-o într-un anacronism dăunător. Poziția opusă, tot atît de greșită, e cea care, pornind de la un „cult al inovației”, susține inovația în sine, propunînd schimbări radicale și spectaculoase, ce nu se susțin însă, fiind lipsite de un suport real, științific. Adeptii ei fac abstracție de experiența de pînă acum a școlii și nu țin seama în mod adecvat de pulsul realității. Ambele poziții sint exagerate și, ca atare, dăunătoare.

Se impune, evident, un echilibru dinamic între tradiție și inovație, care constituie de fapt momente esențiale ale progresului în didactică. Tradiția, păstrînd experiența

de veacuri a școlii, constituie o bază reală și solidă pentru progresul învățămîntului. Preluată în funcțiile de exigențe contemporaneității, ea trebuie să stea la baza tuturor înnoirilor școlii. La rîndul ei, inovația este chemată să valorifice la maximum elementele pozitive ale tradiției — bineînțeles, înfrîngînd și depășînd conservatorismul. Altfel, dacă se rezumă la goana după nou cu orice preț, la o simplă modă (care are doar consecințe negative, îndreptînd eforturile spre aspecte nesemnificative și abătînd pe cei suspecioși de la abordarea unor probleme importante), dacă se limitează la pseudoinovații, la schimbări de pragul schimbărilor, modernizarea e goală de sensul ei real. În realitate, modernizarea trebuie înțeleasă ca o căutare a noului autentic, ca o dezvoltare de fond, ca o permanentă acțiune de menținere în actualitate, dar cu solide baze în realizările trecutului. Astfel concepută, modernizarea vizează o adevărată zonă profundă și esențială ale învățămîntului.

Modernizarea conținutului învățămîntului este impusă de consecințele pe care le are în lumea școlii sporierea considerabilă a volumului de cunoștințe ca urmare a revoluției tehnico-științifice. Este necesară de aceea, în primul rînd, îmbogățirea programelor și manualelor școlare cu noile date acumulate în numeroase domenii ale științei și, uneori, chiar introducerea unor noi obiecte de învățămînt, corespunzător diversificării actuale a științelor. Utilă și, în unele perioade, singura realizabilă, această adăugare ni se pare a

fi însă insuficientă. În orice caz ea nu redă integral și, mai ales, adecvat sensul modernizării conținutului învățămîntului. Considerăm că procesul de îmbogățire a obiectelor de învățămînt nu constă pur și simplu într-o adăugare de noi date științifice, ci trebuie să fie un act de integrare și asimilare a acestora, care să se soldeze cu modificări profunde, chiar în structura obiectului respectiv, în logica lui.

Trebuie să se țină seama, apoi, de faptul că în etapa actuală se adăugă din ce în ce mai mult caracterul teoretic al științelor, concretizat în elaborarea meteteoriilor, în aplicabilitatea tot mai largă a axiomatizării și formalizării, care duc la sporierea ponderii momentului rațional și a funcției explicative a cunoașterii științifice. Consecința directă a acestui fenomen în învățămînt este accentuarea funcției formative. În fond, e vorba de o mai justă echilibrare între aspectul informativ și cel formativ. Accentuarea unuia sau altuia dintre aceste două aspecte (evident, fără exagerări), e oarecum justificată istoriceste. Memoriile ca bază a învățămîntului a constituit o etapă necesară atunci cînd omul nu dispunea decît de manuscrise foarte rare și, de aceea, foarte scumpe, fiind nevoit să memoreze tot ce învăța. Învățămîntul era în acest context mai ales informativ. Astăzi însă, cînd tehnicile de expresie și de difuzare a gândirii au evoluat enorm și cînd științele au acumulat un bagaj de cunoștințe practic imposibil de acumulat în perioada școlară, învățămîntul bazat cu preponderență pe memorare a de-

venit o frînă. Accentul trebuie deplasat spre latura formativă, spre dezvoltarea gândirii critice, a funcțiilor intelectuale ale elevului. Încă Montaigne spunea: „Savoir par coeur n'est pas savoir”. Din acest punct de vedere unele modalități de activitate folosite în școală sînt depășite și inefficiente. De pildă, unele întrebări recapitulative din manuale, care încep cu formula: „Reproduceți fragmentul în care...”, nu sint de natură să contribuie la dezvoltarea gândirii cauzale, a proceselor de cunoaștere. Se adaugă, la aceasta, și unele aspecte ce țin de munca acelor profesori care cred că și-au atins scopul dacă elevii lor pot reproduce lecțiile cît mai aproape de manual. Iată de ce considerăm că în prezent se impune cu toată tăria accentuarea laturii formative. Munca profesorilor trebuie să solicite elevilor un efort corespunzător de gîndire, de interpretare și înțelegere a faptelor.

În această deplasare spre formativ se cere să se sublinieze mai ales cunoștințele referitoare la principii și legi, înfățișîndu-se o seamă de cunoștințe neesențiale. Aceasta nu înseamnă — cum greșit se interpretează uneori — să răcimă materialului de studiu. În orice caz nu poate fi vorba de înfățișarea unei funcții esențiale a școlii — transmiterea de cunoștințe. Se impune însă stabilirea unor criterii riguroși științifice pe care să se bazeze restructurarea conținutului învățămîntului, care să ne permită a selecta, din imensul stoc de informații, cunoștințele necesare, a căror finalitate să fie

formarea unui sistem de cunoștințe. Se cere, de asemenea, să se acorde o pondere corespunzătoare activității de dezvoltare și stimularea a capacităților de sinteză, de discernămint, a deprinderilor de muncă intelectuală independentă, pentru a se crea posibilitatea unei educații post-scolare adecvate, deci pentru realizarea unui important deziderat al epocii noastre — educația permanentă a individului, menținerea activității sale în pas cu cerințele vieții.

Cercetarea tuturor acestor aspecte trebuie să ducă la constituirea unei teorii a planurilor și programelor de învățămînt, la baza alcătuirii cărora nu stau încă, întotdeauna, principiile cele mai adecvate. Această teorie ar avea de rezolvat probleme dintre cele mai importante pentru așezarea pe baze științifice a elaborării programelor și manualelor, stabilirea criteriilor științifice de selecție a cunoștințelor, rezolvarea justă a problemelor privitoare la raportul dintre știință și obiectul de învățămînt, dintre logica științei și logica didactică etc.

În selectarea cunoștințelor ce urmează a fi incluse în programele de învățămînt trebuie să se pornească, după părerea noastră, de cerințele impuse de societate. Firește că această activitate trebuie să fie așezată pe baze prospective, pentru a putea fi în acord nu numai cu momentul social actual, ci și cu tendințele viitoare, astfel încît să permită absolvenților să se integreze rapid cerințelor viitoarelor lor profesii. Se impune în același timp să se țină se-

ma de anumite cerințe psihopedagogice, determinate de particularitățile de viață ale elevilor, avîndu-se în vedere faptul că există o întreagă dinamică a acestor particularități, că accelerarea dezvoltării sociale are o influență stimulantă asupra dezvoltării individului, cu consecințe evidente în viața lui spirituală, în structura sa psihică și biologică.

O altă direcție esențială a modernizării în didactică o constituie, după cum se știe, restructurarea și optimizarea metodelor și procedurilor, a formelor de organizare a învățămîntului. Ea este impusă de faptul că asimilarea în condiții optime a volumului de cunoștințe necesar din stocul mereu crescînd de informație nu se poate realiza decît prin asigurarea unei participări mai active a elevilor la actualul pedagogic. În legătură cu aceasta am dori să ne oprim la o singură problemă. Există uneori tendința de a se identifica — în mod eronat — întreaga acțiune de înnoire a metodelor cu introducerea și folosirea în școală a unor noi modalități și tehnici de învățămînt. Aceasta nu reprezintă însă decît un aspect al problemei. Trebuie să avem în vedere și un altul, foarte important: ameliorarea modului de utilizare a metodelor tradiționale, care oferă încă suficiente posibilități de sporire a randamentului procesului de învățămînt. Condiția principală este folosirea lor rațională, științifică, înfățișarea spontaneității și a rutinei.

EMIL PAUN
Universitatea București

ÎN PREAJMA DESCHIDERII CURSURILOR

În școli, pregătirea pentru deschiderea unui nou an de învățământ începe încă din momentul în care se încheie activitatea anului precedent. Acum, în ultimele săptămâni ale vacanței, toate trebuie să fie puse la punct, pentru ca munca să înceapă la început în plin. Și, în cele mai multe locuri așa și este. Iei și colo, însă, se mai pot întâlni nefericite excepții de la regulă — târâgăneli, întâzieri nejustificate, amânări legănate de speranța că lucrurile „se vor aranja de sine”. Dar nimic nu se aranjează de la sine. Zilele care ne-au mai rămas până când vom începe un nou an de școală pot fi numărate pe degete. Dacă întârziările trebuie să munească acum „cât patru”, pentru a suplini ce n-au făcut la vreme, cei harnici le petrec liniștiți, luând doar ultimele măsuri care au darul să finalizeze o treabă făcută cu grijă, la timp. Ceea ce se vede și din materialele publicate în pagina de față.

Prezențe și absente în catalogul pregătirilor

În regiunea Galați, pregătirea s-a desfășurat în general bine. Lucrătorii secțiilor de învățământ au urmărit îndeaproape, în timpul lunilor de vară, mersul lucrărilor menite să asigure cele mai bune condiții de desfășurare a muncii în noul an școlar, dând la timp îndrumările necesare, luând măsurile care se impuneau. Gospodarii vrednici, majoritatea directorilor de școli s-au îngrijit din vreme de îndeplinirea sarcinilor legate de începerea noului an, așa că despre școlile lor se poate spune acum, pe bună dreptate, că arată „ca un pahar”.

Un obiectiv de prim plan — liceele de specialitate

În discuția pe care am avut-o cu prof. Dumitru Știubeanu, inspector șef al secției de învățământ a regiunii Galați, acesta a subliniat că printre obiectivele de prim plan ale muncii desfășurate în regiune pentru pregătirea noului an școlar, la loc de frunte s-a aflat asigurarea deschiderii în condiții cât mai bune a liceelor de specialitate, care își încep în acest an activitatea. În regiunea Galați vor funcționa în total zece licee de specialitate — patru cu profil industrial, trei cu profil agricol și trei cu profil economic. Alături de sprijinul acordat bunei pregătiri a deschiderii cursurilor în liceele industriale și agricole, secția regională de învățământ s-a ocupat cu o grijă deosebită de cele două licee de care răspunde direct — liceele economice din Galați și Focșani. Liceul economic din Galați își va începe activitatea în localul Școlii generale nr. 6 din cartierul Tiglina — școală nouă, modernă, cu 24 de săli de clasă, care va trece treptat în posesia lui pe măsură ce își va sporii numărul de clase. La rândul său, Liceul economic din Focșani va funcționa în comandata pe lângă Liceul „Unirea”.

La ambele școli, pregătirea pentru deschiderea cursurilor a fost încheiată. S-a asigurat baza didactico-materială necesară lecțiilor și activităților practice. O preocupare deosebită pentru secția de învățământ a constituit-o încadrarea liceelor economice cu profesori bine pregătiți, capabili să asigure o bună instruire și educare a elevilor. În afară de cei șase tineri absolvenți repartizați pentru aceste licee de către Ministerul Învățământului, secția de învățământ a urmărit să încadreze de preferință, la obiectele de profil, specialiști, profesori care au lucrat în fostele școli medii tehnice economice și care au, deci, experiență în domeniul respectiv. S-a urmărit, de asemenea, să se evite cumulul, creându-se catedre complete, pentru ca profesorii să fie cât mai strâns legați de activitatea din liceele respective.

În prezent, au loc examenele de admitere în liceele de specialitate. La câteva zile după încheierea lor, elevii acestor noi școli vor începe activitatea menită să le formeze o bună pregătire, făcându-i stăpâni pe solide cunoștințe de cultură generală și de specialitate.

Uși deschise... și închise

Conform unei planificări întocmite cu rigurozitate, la data de 1 septembrie în întreaga regiune ar fi trebuit să fie date în folosință peste 100 de noi săli de clasă. La multe școli lucrările de construcții au fost încheiate, noile săli fiind date, la ora aceasta, în funcțiune. Nu tot astfel se prezintă însă lucrurile în comunele Dălhănești și Vrîncioaia, raionul Focșani. Fitionești, raionul Panciu sau Mircea Vodă, raionul Făurei, unde lucrările se află abia acum în sta-

diul finisajelor. Evident, pentru aceste întârzieri se pot găsi scuze și explicații. Nu s-a arătat, de exemplu, că întârzierea construcțiilor din Vrîncioaia și Fitionești se datorează dificultăților prezentate de drumurile de acces. Această cauză ține însă de domeniul previzibilității și ea ar fi putut fi evitată. Același răspuns poate fi dat și la explicațiile privind rămânerea în urmă a lucrărilor de reparații capitale la Liceul „A. I. Cuza” din Focșani sau la școlile generale din comunele Barcea și Sertestii, raionul Tecuci.

Evident, executarea lucrărilor de construcții, ca și a celor privind reparațiile capitale, depinde, în primul rând, de conștiințiozitatea întreprinderilor de construcții care au contractat lucrările respective. Aici au însă un cuvânt de spus și secțiile de învățământ, ca și școlile, chemate să tragă la răspundere, pe parcurs, întreprinderile respective pentru neexecutarea în termen a lucrărilor. Acolo unde s-a procedat așa — de exemplu în orașul și raionul Brăila, în raionul Galați etc. — lucrurile merg mult mai bine.

Școlile din aceste raioane pot fi citate la loc de frunte și în ceea ce privește grija pentru efectuarea la timp a reparațiilor curente și a lucrărilor de curățenie. După cum ne-a declarat prof. Radu Meiroșu, directorul Școlii generale nr. 23 din orașul Brăila, sau Ion Zăineu, director adjunct la Școala generală nr. 3 din același oraș — școli „cu ușile deschise”, strălucind de curățenie, cu toate lucrările de pregătire încheiate — singurul lucru care le mai rămâne acum de făcut este să-și primească elevii. Declarații similare pot face și directorii ca Nicolae Dumitrache, de la Școala generală din Rimnicieni sau Justin Tătaru, de la Școala generală din comuna Gemele. Regretabil este că nu putem auzi declarații de aceeași natură de la toți directorii din raionul Panciu sau raionul Focșani, unde mai sînt încă școli „cu ușile închise”, pentru că reparațiile curente sau lucrările de curățenie sînt abia în curs de desfășurare.

Manualele și materialul didactic

Deschiderea cursurilor are în fiecare toamnă, la noi, caracterul unei sărbători. O sărbătoare a momentului când copiii intră în școli noi sau înnoite de grijii minii gospodărești, o sărbătoare în cadrul căreia elevii se reintregesc cu vechii lor profesori sau fac cunoștință cu profesori noi. Unul dintre momentele cele mai impresionante ale acestei sărbători deosebit de îndrăgite de copii este acela în care primesc manualele școlare. Prin grija partidului, în țara noastră toți elevii, începând cu cei din clasa I a școlii generale și terminând cu cei din ultima clasă a liceului, primesc manualele școlare în mod gratuit. Încă de pe timpul verii, atunci când copiii se află în plină vacanță, cei care se îngrijesc de bunul mers al școlilor pregătesc manualele care le vor fi împărțite în prima zi de școală. Secția de învățământ a regiunii Galați a întocmit din vreme planurile de acțiune pentru distribuirea manualelor. Notele de comandă au fost predate în termen și, conform graficelor, la 1 august a început acțiunea de distribuire a manualelor în toate raioanele. Cu excepția unui minus de manuale pentru clasa I, datorat unei greșeli de recensământ din raionul Tecuci (greșală care a fost corijată la vreme), distribuția manualelor la școli s-a desfășurat în general bine. Trebuie să menționăm totuși

că nu întodeauna școlile au respectat cu rigurozitate prevederile graficelor. Școala generală din comuna Cuza Vodă sau Școala generală din Cotul Lung, raionul Brăila, de exemplu, n-au ridicat manualele în termenele stabilite.

Pentru buna desfășurare a procesului de învățământ este, de asemenea, necesară o bună aprovizionare cu material didactic. Pentru școlile din întreaga regiune Galați a fost comandat în acest an școlar material didactic în valoare de trei milioane lei. Până în prezent a fost primit material în valoare de 2.600.000 lei. Cea mai mare parte a acestuia a și fost distribuită școlilor. Mai sînt însă și școli care nu și-au putut completa nici până acum laboratoarele. Este vorba, mai ales, de unele școli din raioanele Tecuci și Panciu. Dacă te informezi de cauza acestei întârzieri, îți se răspunde: „Din lipsă de mijloace de transport”. Așa să fie, oare? Greu de crezut! Cu atât mai mult cu cât situația din celelalte raioane dezmente ferm argumentul invocat. N-o fi vorba, mai degrabă, de o oarecare delăsare?

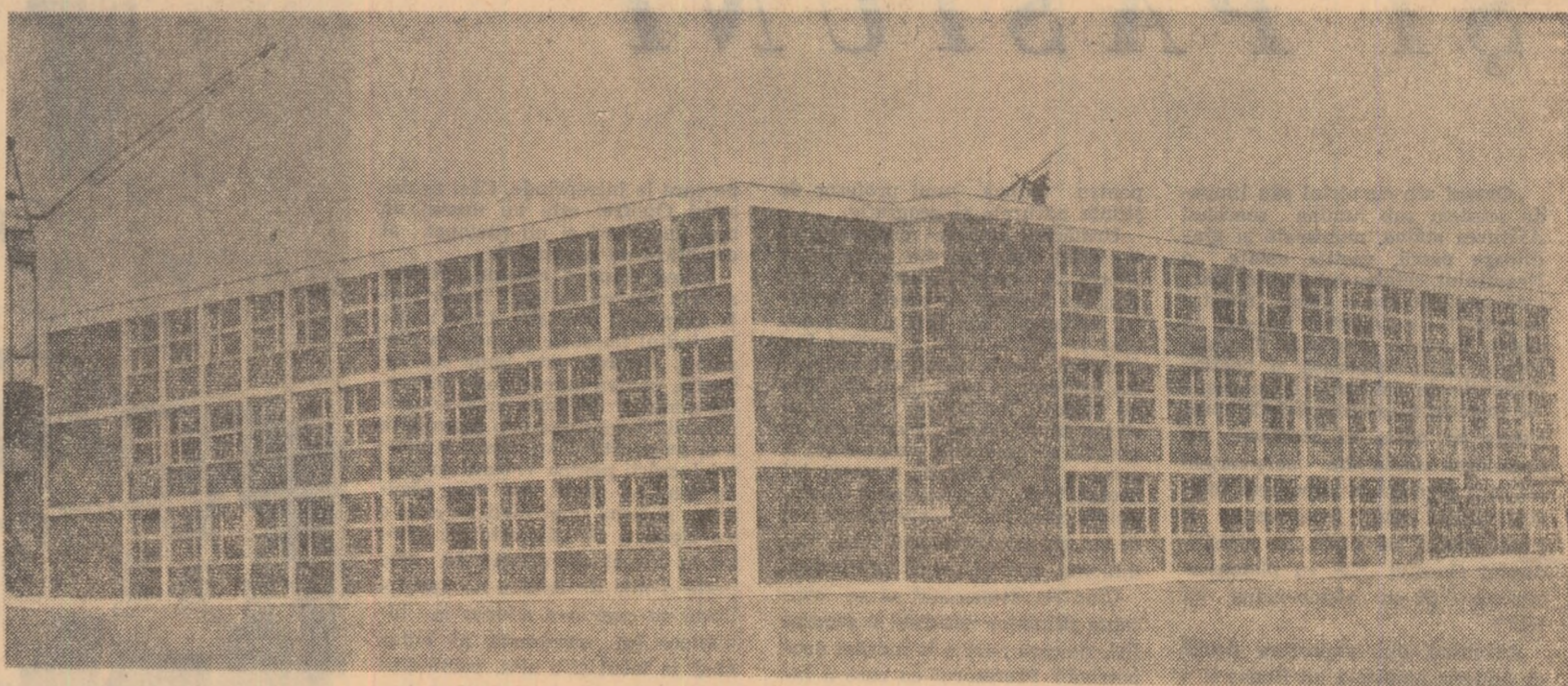
Cum vor fi primiți învățătorii și profesorii

Odată cu noul an de învățământ, o nouă promoție de tineri profesori se îndreaptă spre școli. Se pare că grija pentru tinerele cadre didactice constituie o tradiție la secția de învățământ a regiunii Galați, care și-a primit deobicei noii învățători și profesori cu atenția cuvenită. Această grijă se face vădită și în anul școlar în declinații similare pot face și directorii la centrele de repartizare pentru a-i invita pe absolvenți să vină să lucreze în regiunea Galați, vorbindu-le despre frumusețea ei, despre importanța ei obiective industriale, despre viața ei culturală tot mai bogată. După terminarea repartizării sfatul popular regional a luat măsuri pentru ca secțiile de învățământ raionale și directorii de școli să-i trateze pe noii veniți cu atenție și ospitalitate, să le asigure condiții bune de cazare și masă, precum și sprijinul necesar pentru a se acomoda cât mai repede cu specificul muncii din școlile în care își vor începe activitatea. De exemplu, s-a cerut comitetelor executive și directorilor de școli să se îngrijească de cazare și să prezinte încă înainte de 1 septembrie situația gazdelor. Rezultatele acestor măsuri au și început să se vadă. De pildă, directoroarea Școlii generale din comuna Romanu, Constanța Dimitriu, a asigurat din vreme pentru viitorii profesori ai școlii două gazde, la care aceștia vor putea lua și masa. Și directoroarea Valentina Grecu, de la Liceul din comuna Movila Miresii, s-a preocupat de asigurarea gazdelor pentru tinerii profesori și a creat posibilitatea ca aceștia să ia masa în condiții bune. La fel s-a procedat în comunele Măxineni, Gropeni, Bordești de Jos, Siliștea etc.

Sînt, din păcate, și localități în care nu s-a manifestat aceeași preocupare. Astfel, în comuna Insurățel, unde anul trecut un profesor și-a găsit cu foarte mari greutateți o gazdă, nu s-au luat măsuri nici în acest an pentru găzduirea profesorilor, deși aici au fost repartizați trei profesori noi.

Astfel de neglijențe trebuie lichidate de îndată, după cum se cer a fi lichidate grabnic toate neglijențele care s-au mai vădit, astfel ca munca noului an școlar să se desfășoare de la început în cele mai bune condiții.

OCT. BUZESCU

O nouă școală în cartierul Drumul Taberei.

VARIAȚIUNI PE ACEEAȘI TEMĂ

În urmă cu două decenii, la Ploștina, în centrul bazinului carbonifer Motru, ius ființă o nouă școală generală, 19 serii de tineri au absolvit de atunci cursurile ei, pregătiti de un colectiv de profesori care au muncit cu trage-re de inimă pentru instruirea și educarea lor.

În prezent, școala este gata pentru începerea unui nou an de activitate. Amplu reamenajată, ea va oferi elevilor și cadrelor didactice condiții deosebit de bune de studiu. Laboratorul bine pus la punct, cu prize de curent electric care permit efectuarea unui mare număr de demonstrații și experimente, ca și colecțiile de material didactic îmbogățite cu noi piese, vor asigura desfășurarea lecțiilor în strînsă legătură cu practica.

Și celelalte școli din comună — cum sînt de exemplu școlile generale din Leurda, Roșița, Lupoița, Motru — sînt gata de activitate.

Prof. GH. LONEA
Ploștina, raionul Strehala

Cei mai mulți dintre elevii din regiunea Mures-Autonomă Maghiară pot păși de pe acum în școlile lor. Curate, bine amenajate, frumos împodobite, cu clase și laboratoarele puse la punct, școlile din raioanele Reghin sau Gheorghieni, Cluc sau Ludus îi așteaptă primitoare, gata pentru începerea activităților instructiv-educative. Păcat că nu se poate spune același lucru și despre unele școli din raionul Tirgu Mures, unde lucrările de construcții sînt rămase în urmă. Este necesar ca lucrătorii secției regionale de învățământ, directorii și cadrele didactice din comunele Cibul, Glodeni și Troița să facă tot ce le stă în putință pentru a ajunge din urmă neîntrezită școlile din restul regiunii, pentru ca pretutindeni anul școlar să poată începe în condiții bune.

D. F.

La școlile generale din comunele Godeni, Capu Piscului și Schitu Golești din raionul Muncel, lucrările de reparații, de dotare cu mobilier nou (bancă, catedre, table etc.) și de aprovizionare cu combustibilul necesar au fost încheiate până în această dată. Cu sprijinul comitetelor executive ale sfaturilor populare, printr-o colaborare rodnică între conducerea școlilor și comitetele de părinți, s-au construit magazine pentru păstrarea combustibilului și a altor materiale din inventarul școlilor, s-au confecționat garduri din material lemos și din prefabricate.

Manualele școlare pentru clasele I—VIII au fost procurate în întregime, în prezent lucrîndu-se la alcătuirea pachetelor cu manuale pentru fiecare elev în parte.

Prof. AUREL MARIAN
Cimpulung Muscel

Școala generală nr. 1, din Lunca Bradului — Toplița și-a mărit anul acesta spațiul de școlarizare cu încă patru săli de clasă. Construcția lor a fost realizată în bună măsură prin munca patriotică a cadrelor didactice și a părinților elevilor. De asemenea s-au realizat la timp lucrările de reparație și infumumare a sălilor existente (zugrăvit, parchet etc.).

Mobilierul necesar și materialele didactice au fost primite la timp, ele fiind asigurate în proporție de 100%.

Prof. A. TREBICI
Lunca Bradului, Toplița

Una dintre bucuriile începutului de an școlar: procurarea noilor și elegantelor uniforme școlare.

ÎNAINTE DE START

tinutății în munca educativă” — încheiase el, mîhnit.

Cum s-ar spune, ce face popa să nu facă norodul!

Am surprins ieri o discuție pe coridoarele unei școli:

— Anul trecut ai predat la clasa a III-a: da-mi te rog planul anual, să-l copleș și eu. Tot nu s-a schimbat, prea mult program... Și anul, trimîmăm același stil de muncă în școală...

— Da, dar am și eu nevoie de referatul pe care l-ai ținut astăzi în fața cercului pedagogic. Sînt planificat în noiembrie cu același subiect. De ce să muncească degeaba, cînd lucrarea e făcută?

Așadar, chit pe chit!

Dar am asistat și la următoarea scenă, petrecută cu participarea unei profesoare tinere, nou numită în învățământ, și a alteia, mai veche:

— Vă rog să-mi arătați cum trebuie întocmite planurile de lectie la biologie.

— Nu-ți mai bate capul, dragă, și te dau pe ale mele, am predat biologia în completare. Poți să îți le transcrii fără grijă, sînt sigure, verificate. Cu condiția să mi le restitui imediat. Poate e nevoie să fac un bine și altora...

Răspunsul, prompt, a căzut ca un verdic firesc:

— Vă mulțumesc, nu v-am cerut acest lucru. Am să mă străduiesc să le fac singură.

Voa să spună că, la fel cu imensa majoritate a noulor ei colegi de breșă, prețuiește munca cinstită, perseverență, chiar dacă ea implică unele dificultăți. Pentru că totmai în îndrăgirea unor astfel de dificultăți — și nu în micile comodități pe care ti le oferă inerta și rutina — stă izvorul marilor satisfacții și împliniri profesionale.

Prof. N. VALERIU

În așteptarea celor mai mici școlari

La Școala generală din comuna Bujor, cei mai mici școlari, elevii clasei I, sînt așteptați cu nerăbdare.

De pe acum s-a pregătit pentru ei materialele didactice menite să-i ajute în pătrunderea primelor taine ale cititului, scrisului și socotitului — cartonașe pe care sînt însemnate literele mari și mici, de mină și de tipar, ale alfabetului ca și cifrele de mină și de tipar, imagini colorate de obiecte, păsări, animale etc., loturi individuale cu figuri și cuvinte, lotouri aritmetice cu operații simple și compuse, abacuri pentru efectuarea celor 4 operații, picuri cu cartonașe pentru jocurile de socotit etc.

Concomitent cu pregătirea materialelor necesare pentru buna desfășurare a lecțiilor, s-au făcut vizite la domiciliul fiecăruia dintre viitorii elevi. Aceștia ca și părinții lor au fost lămuriți asupra felului cum trebuie să se pregătească pentru prima zi de cursuri și în general pentru activitatea școlară.

Acum și elevii clasei I, și învățătoarea lor așteaptă cu emoție ziua primei întâlniri din școală — ziua cînd întreg echipajul, cu comandantul său, va pleca în lungă și minunată lui călătorie de studiu.

IOANA UNGUREANU
Școala generală Bujor

O AMENI ȘI PASIUNI

„Orășul alb cu piriul său limpede scintea sub lumina soarelui. Alături stătea, nemiscată și gînditoare parcă, vestita cetate a Neamțului, cetatea lui Ștefan, mărătoare nepieritoare a gloriei noastre trecute...” Un reportaj început cu aceste cuvinte, conferite Tirgului Neamț ca o valoroasă și poetică decorație de măriștria de vestitor inspirat a savurosului Calistrat Hogas, ar putea să continue cu descrierea unuia din personajele cu care legenda a împodobit istoria falniciei cetăți moldovene. Îți tîneți minte, de nîldă, pe comandantul Onofrei „Cel cu pletele-n curcate / Și cu straiu-n cîns cu fei”?

Revenind din atmosfera densă de aduceri aminte a lui Hogas și a lui Coșbuc, trebuie să vă spunem că ele ne-au fost sugerate de faptul că ne aflăm exact pe creasta zidului cetății, de pe care Ozana se vede ca un firisor plîpînd de argint, și încă alături de un autentic descendent al plășilor moldovene, pe care îl cheamă chiar Onofrei: profesorul de biologie și geografie Traian Onofrei de la Liceul „Ștefan cel Mare” din Tirgu Neamț.

Recolte de observații și probe

Discuția noastră a pornit de la o piatră. De fapt, o probă mineralogică. Despatchată din cutia în care călătorește de-a lungul unui drum de sute de kilometri, ea venise să se adauge altora, în colecția pe care cu neincetată stăruință profesorul o sporește mereu, la fel cum se îngrijeste de amenajarea cu mijloace proprii a unei colecții de preparate animale sau de dotarea școlii cu un acvariu.

Stăteam de vorbă în timp ce drumul ne purta spre vechea cetate a lui Ștefan, într-o amiază călduroasă de august. Tovarășul Onofrei ni s-a relevat ca un pasionat adept al călătoriilor de studiu.

— Da... Să călătorești prin natură, văzînd-o în tot ce are ea viu, desăfurat — și totuși, de obicei, ascuns simțului comun — realizînd parcă o sinteză între loc și podoabele și bogățiile lui, să „trăiești” științele naturale, interpretîndu-le geografic... Să vezi toate acestea, să te întreb, să te verifici cu ajutorul studiului și apoi să împărtășești altora — elevilor tăi — concluziile la care ai ajuns — cred că asta e o condiție „sine qua non”

pentru munca unui profesor de științe naturale și geografie. Urmărind spusele profesorului, am aflat cite ceva din propria lui istorie. A absolvit acum un deceniu, cu diplomă de merit, Institutul pedagogic din Iași și a predat apoi la școala unde a învățat Ion Creangă. După cîțiva ani a devenit profesor la noul liceu din Tirgu Neamț, înălțat în fața unui stejar multiseclar, monument al naturii pe care unii cunosători îl socot a fi datînd din vremea lui Ștefan Vodă. Și-a continuat cu sirgîință studiile la Universitate și de un an este posesorul unei noi diplome, care i-a sporit calificarea.

Cine l-a determinat să se concentreze pe științele naturale și geografice, pe care pare a le îndrăgi deopotrivă? Profesorul cu care a învățat odinioară el însuși aceste discipline, bătrînul Mircea Florea din Dorohoi. Acest priceput și entuziast profesor a părăsit de mult lumea celor vii, dar elevii lui — naturalisti, biologi, medici, profesori — îi duc mai departe pasiunea. „Ne spunea mereu — își aduce aminte Traian Onofrei — că în cercetarea naturii nu poate fi cunoaștere fără drumetie, fără cercetare de teren”. Și Traian Onofrei a început, încă de student, să străbată țara. După ce a devenit profesor, obiceiul acesta s-a transformat în mijloc de perfecționare a pregătirii profesionale. Moldova, Bucovina, părțile de răsărit și de miază-noapte ale Transilvaniei au devenit ținta preferată a drumurilor sale. Din aceste drumuri au început să se adune recolte de observații și de probe — observațiile în culte, probele în colecțiile școlii. Multe le aduce cu sine. Altele îl ajung din urmă, în numeroasele pachete care poartă etichete adresate, la Liceul din Tirgu Neamț, „Tovarășului profesor Traian Onofrei...”

O carte pentru bibliotecă de specialitate

Recent de tot, la tabăra-curs de la Baia Mare pentru geografi și naturalisti, profesorul Onofrei a strîns 20 de kg de roci. Fiește, ascuns simțului comun — realizînd parcă o sinteză între loc și podoabele și bogățiile lui, să „trăiești” științele naturale, interpretîndu-le geografic... Să vezi toate acestea, să te întreb, să te verifici cu ajutorul studiului și apoi să împărtășești altora — elevilor tăi — concluziile la care ai ajuns — cred că asta e o condiție „sine qua non”

pe care le întreprinde. Căci profesorul Onofrei este nu numai un bun dascăl, ci și un pasionat al cercetării de specialitate.

Prima etapă a acestei cercetări a avut loc cu prilejul lucrării de examenul de stat: „Contribuție la studiul florei de pe culmea Pleșului”. Aceasta este tema lui favorită, pentru care strînge neîncetat material documentar și experimental. O continuare, o dezvoltare a ei va constitui nu numai subiectul lucrării pentru viitorul examen de grad, ci poate, așa cum năzuiește, și tema unei cărți pe care o va elabora. Se gîndește cu emoție la faptul că, alături de cele peste o mie de lucrări de specialitate pe care le-a adunat în biblioteca lui personală, ar putea să-și ia locul și o alta, purtîndu-se pe coperta numelui și tratînd despre flora de pe dealul Pleș — pe care l-au apărut plășii lui Ștefan cel Mare și pe care el îi străbate mereu. În lung și în lat, studiîndu-i condițiile de microclimat. „Aceste condiții — ne spune el, fac ca pe versantul sudic al dealului, unde e soare mult și umiditate scăzută, să crească gorun, iar pe cel nordic — unde e soare puțin și umiditate mai pronunțată — fag”.

În întovărășesc adesea, în drumetie, elevii săi, de la cei din clasa a V-a pînă la cei dintr-o XI-a. Așa cum odinioară l-a învățat pe dînsul profesorul Mircea Florea, el îi învață la rîndul său pe cei care se află azi pe băncile școlii. Îi deprimă să colecționeze plante, să adune formațiuni minerale și, mai ales, îi determină să-și pună întrebări, să caute răspunsuri. Și se vede de ne-aceum că acest fel de a lucra dă roade. Gheorghe Coșofret din clasa a IX-a și colega lui Victoria Constantinescu au întocmit ierbură morfologică și sistematice exemplare, dovedindu-se învățatei vrednicii ai pedagogului lor. Alții, din clasele mici, au și început să le păsească pe urme.

Tot vorbind, am ajuns înapoi la liceu. Examinăm unele dintre preparatele realizate după rețetele proprii de profesorul naturalist și geograf. Ne explică cum a ajuns la păstrarea strugurilor negri într-un vas cu soluție hipertonică nedecolorată, cum a mumificat broaște testose... Îmi admirăm lucrările și ne luăm rămas bun, lăsîndu-l să despachetizeze o lădiță care l-a sosit de la Firiza și unde se află noi probe adunate de el pentru colecția școlii.

D. TEODORU

Elevii ai Școlii generale din Podari în excursie la Tirgu Jiu.

ÎN EXCURSIE

Zeci și zeci de mii de elevi au străbătut în această vacanță plaurile țării, participînd la excursii care le-au îmbogățit cunoștințele și au făcut să sporească mai mult dragostea lor pentru patrie, pentru cei ce muncesc, pentru partidul clasei muncitoare.

Elevii Școlii generale nr. 4 din orașul Slatina, bunăoară, au fost împreună cu profesorii lor, într-o excursie care i-a purtat prin Craiova, Turnu Severin, insula Ada-Kaleh, Tirgu Jiu, prin Hateg, Deva, Hunedoara, Alba Iulia, Sibiu și Brașov. Deosebit de puternic i-au impresionat pe tinerii excursioniști cele văzute la importanțele obiective economice cunoscute cu prilejul excursiei. Vizitarea uzinelor „Electroputere” din Craiova, a Combinatului de ingrijiri chimice de la Isăntița, a întreprinderilor din Bilteni și Rovinari, a „Cetății de foc” de la Hunedoara, le-a dat prilejul să vadă cu ochii lor o parte din

marile realizări dobîndite de oamenii muncii, sub conducerea partidului, în anii construcției socialiste. De neuitat vor rămîne pentru elevi și impresiile culese la fosta reședință a banilor Olteniei, la ruinele populii construite de Apolodor din Damasc, la „Masa tăcerii” făurită de Brîncuși, la cetatea Devei, ridicată pe vremea lui Decebal, la Muzeul Brukenthal din Sibiu și în multe alte locuri.

Toate cunoștințele și observațiile culese în timpul excursiei vor fi valorificate în noul an școlar, îmbogățind lecțiile, făcînd să sporească eficiența și atractivitatea lor.

Prof. GEORGE POPA
directorul
Școlii generale
nr. 4 din Slatina

Un grup de elevi din clasa a X-a a Liceului din Miercurea Nirajului, regiunea Mureș-Autono-

mă Maghiară, au participat nu de mult, conduși de dirigintele lor, la o interesantă excursie cu bicicletele. Ruta excursiei a fost stabilită în așa fel încît elevii să parcurgă locurile cele mai caracteristice ale raionului natal, să cunoască unele realizări de seamă, comunele mai importante, locurile pitorești, să se întilnească cu colegii lor care locuiesc în aceste comune.

Pregătita cu minuțiozitate de dirigintele, care a explicat din vreme elevilor traseul și le-a vorbit despre localitățile ce urmau a fi vizitate, excursia s-a desfășurat cu succes. Au fost vizitate cooperative agricole de producție, monumente, școli, cămine culturale, biblioteci. În timpul excursiei școlarii din Miercurea Nirajului au legat prietenii cu elevii din localitățile vizitate.

C. S.

CALEIDOSCOPI

În școlile romane de grad elementar, principalele obiecte studiate erau cititul și scrisul. Cititul predat de „litterator”, adică de „cel care îl învață pe ceilalți literele”, înțepa cu alfabetul ale cărui litere erau învățate pe dinafară, înainte de a fi cunoscute după forma lor. La început se învățau litere izolate — în ordine alfabetică — apoi grupate în silabe, ajungîndu-se, după jumătate de an de învățură, la cuvintele întregi și la lectura unui text continuu. În al doilea an de învățură și după ce elevii citeau corect, se trecea la scris, pe tăblițe curate. Textele citite și scrise erau de obicei învățate pe dinafară.

Tot acum elevii luau contact cu primele elemente de calcul. Se învăța mai întîi terminologia sistemului numeric, cu ajutorul pietricelelor (calculi), apoi se trecea la studiul fracțiilor duodecimale, care constituiau baza sistemului metric roman. Despre acesta ne informează Horațiu în „Arta poetică” (versurile 325—330: „Prin calcule îndelungate micuții romani învăță să împartă asul în o sută de părți: — Spune tu, fiul lui Albinus, dacă din cinci uncii scazi una, ce-ți mai rămîne? Haide, ce mai aștepti? Răspunde! — O treime de as. — Bine, vei ști să-ți chivernisești banii. Dacă, dimpotrivă, adaugi o uncie, cit face? O jumătate de as”.

Cea dintîi dintre școlile romane de grad elementar amintită încă din a doua jumătate a secolului al treilea î.e.n., avea drept „ludii magister” adică învățător conducător, pe Spurium Carvilius și, după cum spune Plutarh în „Chestiunile Romane” (278 E), era frecventat exclusiv de copii ai oamenilor de rînd, cei bogăți preferînd să-și instruiască copiii acasă, cu profesori angajați anume.

De obicei, alfabetele sau sistemele de scriere au fost create pe baza unor studii sau preocupări îndelungate. Istoria scrierii cunoaște însă și un caz în care un simplu țaran a creat un alfabet dintre cele mai complicate. Este cazul lui Mesrop Maștoț, țaran liber din Taron, Armenia. Acesta a trăit în perioada de la sfîrșitul secolului al IV-lea și începutul secolului al V-lea al erei noastre. El învățase carte într-o școală elementară din patria sa, în care însă se predă în limbile greacă și sîriană. Gîndindu-se că propria sa limbă nu are un alfabet, Maștoț a născocit, pornind de la alfabetul grecesc, un alfabet original, potrivit pentru a transcrie cuvintele limbii armenice. Pentru aceasta însă a trebuit să sporească literele alfabetului ionic grecesc de la 24 la 36, lucru deloc ușor. Alfabetul lui Mesrop Maștoț este foarte apropiat fără schimbări și astăzi.

Fapta ingeniosului țaran a fost glorificată de urmași, prima lucrare literară apărută în limba armeană fiindu-i închinată. Ea poartă titlul „Viața lui Maștoț”. La numai două decenii după moartea maestrului alfabetului armean, celebrul istoric Movses Horenați scria, cu literele inventate de acesta, o monumentală Istorie a Armeniei.

Cu două milenii și jumătate în urmă, una dintre cele mai vechi „școli” profesionale cunoscute își deschidea porțile în orașul Merve, capitala regatului african Kuș, de pe fluviul Atbara, afluent al Nilului. Aici, „munți de zgură de fier înconjură zidurile de apărare ale cetății în părțile ei de miază-noapte și spre răsărit. Peste tot sint cupatoare în care fierul e topit și preschimbă în scule și în arme” spune o inscripție de pe piatră unui monument descoperit nu de mult și studiat de istoricul englez Wainwright. Dar ceea ce este mai interesant e că începînd din anul 130 î.e.n., în epoca în care obiectele de fier lucrate la Merve se răs-pindesc pînă departe în restul lumii pe calea comerțului cu Egiptul elenistic, pe lângă casa topitorilor funcționează o școală în care, în afară de scris, citit și istorie, elevii deprindeau meșteșugul turnării și prelucrării metalului.

În cuvîntarea intitulată „Caracteristica secolului trecut și probabilități relative la secolul actual” ținută la Ateneul Român în luna

TUR DE ORIZONT:

Paradoxurile învățămîntului programat

Problema mijloacelor tehnice audio-vizuale și a contribuției acestora la modernizarea procesului de învățămînt continuă să ocupe un loc larg în publicațiile și lucrările cu caracter pedagogic apărute în ultima perioadă pe plan mondial. Se remarcă în general tendința către adîncirea implicațiilor psihologice și pedagogice ale acestor noi mijloace didactice, precum și către realizarea unui bilanț statistic și metodologic al utilizării lor.

În însemnările prezente ne vom referi — din ansamblul aspectelor problemei mijloacelor tehnice audio-vizuale — la cîteva preocupări de actualitate privind învățămîntul programat.

Mașinile de învățat, instruirea programată și stadiul actual al utilizării lor în procesul de învățămînt

Statisticile mondiale înregistrau la începutul anului 1965 aproximativ 300 de tipuri de mașini construite cu scopul de a fi utilizate în cadrul învățămîntului programat. Ținînd seama de interesul manifestat în diferite țări și la diferite nivele de învățămînt, pentru această formă de instruire, putem considera că în momentul de față numărul tipurilor de asemenea mașini s-a apropiat de 400, sau chiar a depășit această cifră. (Sînt luate în considerare toate categoriile de mașini pentru instruire, începînd cu mecanismele cele mai simple și terminînd cu mașinile cibernetice). Un prim paradox pe care îl desprindem din studiile consacrate acestei probleme îl constituie faptul că numărul mare de tipuri de mașini

nu corespunde unei substanțiale creșteri a utilizării acestora și a programării, în general, în masa învățămîntului, ci doar sporirii frecvenței și domeniilor de experimentare, învățămîntul programat rămîndu-se în continuare la stadiul de cercetare didactică. Dar asupra acestei situații paradoxale vom reveni ceva mai tîrziu.

Pentru început vom căuta să conturăm, în lumina unei serii de studii apărute, o clasificare a mașinilor de instruire programată în raport cu funcțiile pe care le îndeplinesc.

Prima — cea mai perfecționată și în același timp cea mai costisitoare categorie de mașini utilizate în instruirea programată — este aceea care realizează conexiunea inversă între profesor și elev, atît în sensul primirii de către profesor a informației despre felul în care elevii își însușesc cunoștințele, respectiv așa-numita legătură inversă externă, cit și în ceea ce privește primirea de către elevi a informației cu privire la corectitudinea răspunsului formulat, respectiv realizarea unei conexiuni inverse interne. Practic, aceste mașini prezintă mai întîi informația didactică și întrebarea de control, primesc apoi răspunsul elevului și îl informează pe acesta asupra corectitudinii răspunsului dat (așa-numita „întărire imediată a răspunsului”), transmit informația următoare în funcție de răspunsul dat, reglementează viteza transmiterii informațiilor, înregistrează numărul răspunsurilor corecte și greșite, precum și timpul necesitat pentru parcurgerea unei teme. Toate mașinile care îndeplinesc aceste funcții intră în categoria utilajului cibernetic și datorită caracterului costisitor al construcțiilor sint utilizate doar la nivelul prototipurilor.

O a doua mare categorie cuprinde mașinile care îndeplinesc doar legătura inversă internă, adică autocontrolul de către elev a corectitudinii răspunsului dat. În această categorie intră majoritatea celor 400 de tipuri la care ne referem, începînd cu acele care folosesc prezentarea informațiilor benzilor sau peluclă de film, continuînd cu cele mai complicate, care semnalează corectitudinea răspunsului prin semnale luminoase sau cu ajutorul magnetofonului și terminînd cu cele care dispun de un dispozitiv de calculat cu ajutorul cărui înregistrează numărul răspunsurilor corecte și greșite.

Din punct de vedere pedagogic, mașinile din prima categorie au marea avantaj că îndeplinesc funcțiile ce acoperă principalele etape ale procesului de învățare — prezentarea informațiilor, fixarea lor și controlul cunoștințelor. Cele din a doua categorie sint adaptate fie doar pentru prezentarea informației și fixarea cunoștințelor, fie pentru fixarea cunoștințelor și controlul acestora, fie numai pentru fixare, fie — cele mai multe — numai pentru controlul cunoștințelor.

În ce privește clasificarea mașinilor pe baza aprecierii comparative a rezultatelor, o serie de specialști au determinat șapte criterii. Un prim criteriu se referă la genul de instruire — dacă mașinile sint utilizate pentru munca individuală, în grup, sau în flux. Menționăm faptul că o serie dintre lucrările apărute în ultimul timp se referă pozitiv la o formă specială de folosire a mașinilor pentru instruire, în cadrul unor așa-numite „clase automatizate”, înzestrate cu un complex de mașini de același tip legate cu tabloul de comandă de la catedra profesorului, precum și la experimentul „claselor cu legătură

inversă” la care există de asemenea un tablou de comandă special. Într-oconcluzionînd-se însă doar mașinile care efectuează controlul cunoștințelor. Un al doilea criteriu de clasificare se referă la tipul de programare (liniară sau ramificată). Regimul de lucru — utilizarea mașinilor ca examinator, ca furnizor de informații, ca mediator, ca antrenor, sau utilizarea unor mașini cu un complex de funcții constituie un al treilea criteriu de clasificare. Alte criterii de clasificare se bazează pe particularitățile de construcție (mașini electromecanice, electronice, electrono-cifrice sau modelatoare), pe metodele de introducere exacte și a limitelor învățămîntului programat, de faptul că organizarea actuală și sistemul de învățămînt din S.U.A. nu sint adaptate și nu răspund cerințelor învățămîntului programat.

Studiile recente lasă să se întrevadă perspectiva ca sistemul inițial pe care se baza învățămîntul programat — solicitarea răspunsurilor și stabilirea unei medii statistice a acestora — să piardă în favoarea sistemului în care accentul cade pe stimularea interesului și antrenarea elevilor în formularea unor răspunsuri bazate pe un raționament mai amplu. Problema hotărîtoare care stă în fața învățămîntului programat este, în momentul actual, modalitatea de a asigura elevilor, alături de un volum de cunoștințe, capacitatea de sinteză bazată pe utilizarea creatoare a acestor cunoștințe. În această direcție se orientează majoritatea cercetărilor întreprinse în momentul de față.

AL. CIUCĂ